

REMI IDIUS

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SAJUNGOS LEIDINYS

Vieta: m. 1991 m. spalio 28 d.

Nr. 8(41)

1991 m. Išlaidis

- Ta balsijačiai sausio 13-osios naktį su begaliniu dėkingumu Lietuvą žvelgė į Jus, kai iš Kauno TV studijos pareiškėte "Michailas Sergejevičiai! Apsigalvokite! Nedelsiant mitraukite kruvinają akciją prieš Lietuvą!" Ar vėliau, kai buvote priimtas jo pasitarinių kabinete Maskvoje, teko kalbėtis šia tema? Ar jis nesilaikė išgirdęs Jūsų žodžius?

Manau, kad apie tuos įvykius Lietuvos TSRS prezidentas buvo gerai informuotas. Be abeo, Maskvoje teko kalbėtis su juo šia tema, tačiau apie tai, ar jam buvo žinomas Kauno televizijos laidos tą naktį, nebuvo užsiminta. Tačiau, kai jam buvo pateikta video juosta, atspindinti tos nakties įvykius Vilniuje, jis ją peržiūrėti atsišakė, sakydamas, kad ją jau gaves anksčiau iš kitur. Tačiau galiu patvirtinti, kad nepaisant to, ar mišu žodžiai Maskvoje buvo išgirsti, jie buvo gerai išgirsti pietų Vokietijoje, Vysbadeno mieste, iš kur politologas dr. Hartmutas Krämeris tiesiog nakties metu pasikambino Šveicarijos prezidentui, pakelė jį iš miego ir pranešę apie kruviną susidorojimą su taikiais gyventojais Vilniuje ir apie galima parlamento žurnavimą naudojant kovinę techniką, tankus ir malūnsparnius. Šveicarijos prezidentas sureagavo žodžiais "O mano Dieve", susišukė prezidentinę tarybą, kuri pareiškė griežtą protestą tarybinei vyriausybei dėl įvykių Vilniuje.

- Michailas Gorbačiovas nepraižsta Lietuvos, kaip savo kaimyninės valstybės, traktuoją kaip Sajungos dalį. Tad kokiu pasluntiniu Jus palaikė - kaip kaimyninės valstybės ar kaip savo kolonijos? Ar nebande diplomatiškai, nors ir labai kultūringai, jūs gribižtys ir menkinti, tepalikdamas galimybes dėl rambams jo adresu?

M.S.Gorbačiovos kalbėjo kultūringai, draugiškai, nieko nežiedinėjo, nieko nemenkino, dėstė savo požiūri, neigiant Kovo 11-osios Akta ir teigė, kad televizijos bokštai buvo užimtas todėl, kad per Lietuvos televiziją buvo vykdoma antitarbinė šmeižto ir melo kampanija. Manau, kad jis mus laikė nepriklausomos Lietuvos pasluntinius,

o Lietuvos, kurią jis supranta kaip Sajungos dalį, pasluntinius jis laiko Burokevičių, Jermalavičių ir kt., kurie Maskvoje lankosi gana dažnai.

- Ar Michailo Gorbačiovo manymu, sovietinės kariuomenės veiksmai Kaukaze ir Baltijos respublikose neilugdo pačios Sajungos prestižo?

Aš manau, kad M.S.Gorbačiovos puikiai supranta, kad tarybinės kariuomenės veiksmai Kaukaze ir Baltijos respublikose kenkia pačios Sajungos prestižu. Pokalbyje daug kartų pabrėžė, kad jis apgailestauja, jog kariuomenė pralejo nekalta žmonių kraują

bei skirtumas nuo ankstesnių vadovų. Tačiau tai neprilygsta Vakarų vadovų liberalizmui. Bendraudamas su žmonėmis, jis néra tiek išspruses, kaip Vakarų šalių prezidentai, tačiau kai kurių atvejais yra į juos jau panašus: jis stengiasi paduoti ranką visur ir visiems, ir visada šypsosi. Tačiau, kai kalbama apie Jelciną arba šachtininkus, jis yra jau visai kitas - pilkas, kategoriskas ir net granus. Manau, tas faktas, kad jis nesileido į sėmėlių kontaktus su šachtininkų vadovais, yra jo didelė politinė klaida. Nors kai kam atrodo, kad tai buvo padiktuota tik jo emocijų, bet tai netiesa. Jis pa-

cialinį gyvenimą buvo numatyta iš pagrindų keičiant vienomis maštymą - "suardyt" žmogų, kad jis galėtų išvaduoti iš stagmatorūkos galvosenos, bet bevardant ēmė byréti ir pati Sajunga. "Nors komunistas komunistui sakykime tiesą", - skambėjo ne vienoje pirmineje partinėje organizacijoje iš Maskvos Centro pametėta mintis. O kas atsitiko, kai prabilo Jelcinas? Kad vertinate Michailo Gorbačiovo opoziciją Jelcino idėjom?

Jelcina aš vertinu kaip pozityvų politinį veikėją, kuris veikia kaip prie-

dami melą arba savo sukurtas tiesas. Taip elgesi Patricijus Lumumba, Kongo - Zairo prezidentas, Ciombé - Katangos prezidentas, Aljende - Čilės prezidentas, Galtieri - Argentinos prezidentas, Noriega - Panamos prezidentas, Sadamas Huseinas - Irako prezidentas ir kt.

- Kas, Jūsų nuomone, davė įsakymą specialiemis KGB dalmiamis žudyti žmones Tbilisyje, Baku, Vilniuje?

Kiekvieno valstybės vadovo veikla yra panaši į šachmatų partija, kurią valstybės vadovas žaidžia su istorija. Jeigu šią partiją jis laimi - būna išaukštinamas, o pralaimėjės - pažemintas arba net nužudomas. Gorbačovas, manau, dabartiniu metu jokios idėjos neturi. O leisti kurtis nepriklausomos valstybėms iš buvusių Sajunginių respublikų, net jeigu jis ir norėtų negali. Jis yra nomenklatūros ir partreibų rankose. Aš tikiu, kad Gorbačovas įsakymu žudyti žmones Tbilisyje, Baku ir Vilniuje nedavė. Tuos įsakymus tikriausiai yra davę kariuomenės vadus, vidaus reikalų ministras ir KGB šefas. Tačiau, manau, kad apie akcijas jis žinojo ir, priedėjės žodžius: "Vyrai, tik be krauso praliejimo ir aukų", tam pritarė. Bet matote, nesustepus baltų priešinių krauju, tų akcijų nebuvvo galima padaryti.

- Kokią maniomi ir nemalonią Lietuvai rengia Maskva?

Maskva? Jos pagrindinis noras yra, kad mes patys save iškeptume ir patys save suvalgytume. Iškepti save galėtume vidinių riaušių ir pjautinių ugnijų, o vėliau, susidarius pretekstui iškišti represyvioms jėgomis, remiamių kūlaborantai mus suvalgtų. Bet tokia nuomonė yra tikai unitaristinio centro.

Yra ir kita Maskva. Tai Maskva Popovo, Stankevičiaus, Jelcino, Afanasjevo, Murašovo ir kt. Šita Maskva nepriklausomos ir demokratinės Lietuvos sukurimo koncepciją palaiko. Palaiko ją ir nesuskaičiuojama daugybė Rusijos demokratinių jėgų. Mes turime būti dėkingi jiem. Dėkingi ir už tai, kad jie sekia mūsų pėdumis ir muryme labai gera pavyzdį, rodantį ir jėmus kelius į išsilaisvinimą.

Kalbėjosi
Vanda PODERYTĖ

Interviu su akademiku Alfredu SMAILIU

ir kad jis įsakymo vykdyti šias akcijas nedavė. Esu ištilkinęs, kad netoliome ateities išlilkės, ar tai yra tiesa, ar ne.

- Ar manėte, Michailas Gorbačiovas apie visuomenės opoziciją, politinį humorą, kritiką - šaržus, plakatus, daugiaukštantių minų skandalinimą ir net reikalavimus teisti jį, kaip politinį būdėli?

Apie visuomenės opoziciją, mitingus ir net kariuomenės akcijas, kuriose buvo pralietas nekalta žmonių kraujas, jis užsiminė ir su kartelio pareiškė, kad visa tai yra ekstremistų - kairiųjų ir dešiniųjų, beveik fašistinių rudo atspalvio elementų susivienijimo rezultatas, kad kariuomenė buvo panaudota prieš taikius žmones už jo nugaros.

Politinį humorą, šaržus vargu ar jis supranta, tačiau jo prigimtas tolerantiškumas ir susivaldymas emocijas šiaisiai klausimais leidžia nuslepti. Manau, kad jis pagal valdymo manierą yra seno tipo vadovas, tačiau, nors ir nemégstamis, bet kritiką pakenčiantis, prieš kritikuojančius nesiimantis represijų. Tuo pasireiškia jo liberalizmas

tikėjo maršalo Ogarkovo postbrando linio karo konceptijai ir galimybei karą laimeti Europoje ir todėl jokių ekonominių nuolaidų šachtininkams nepadare, nes, jo nuomone, pinigai, kad ir į ekonominių krachų riedančioje valstybėje, labiausiai reikalingi tik kariuomenei. Tai kita jo politinė klaida.

- O kas, Jūsų nuomone, veda visuomenę į protesto žygį prieš SSSR prezidentą Gorbačiovą? Elektromistinės trumparegių politikų grupės, susidėvėjus CK aparatui ir nomenklatūros politika. Dėl daugelio politinių klaidų ir neteisingų žingsnių kaltas jis pats asmeniškai. Nesėkmės priežastis - jo noras išsaugoti unitarinę valstybę.

- TSKP XXVII suvažiavimo medžiaga Ludija, kad Michailas Gorbačiovas - vienas įtakingiausių pertvarkos pradininkų. Pertvarkytį SSSR ekonomiką ir so-

muodis prieš Gorbačiovo imperinę politiką. Galimas dalykas, kad kada noras atiejs į valdžią ir Jelcinos panares kurti deideologizuotą nacionalinę Rusijos imperiją, tuomet gal ir jis iškės galimybų Rusijos pakraštinių tautas integravoti į imperijos sudėtį. Tai būtų modernizuota imperija, bet, aišku, kad ir ji neturėtų ateities. Jelcino idėjos yra labai ryškiai priešiškios Gorbačiovo idėjomis. Joms realizuoti butina Gorbačiova neutralizuoti, kaip politinį veikėją. Todėl Gorbačiovas Jelcina laiko ne tik politiniu, bet ir asmeniniu priešu.

- Matome iš TV ekrano, kad Michailas Gorbačiovas dažnai sako ne faktinę tiesą, o idealiuotą, kokios jam reikia. Jo noras pasirodyti geru ir bei įglūkumas likti teisingu, labiau panaudus ne į diplomatinių spektaklių, o į žmogaus ir vadovo psichologinę tragediją. Kur glūdi jos žaknys? Ar matote išeitį?

Beveik visų valstybių vadovai kritikos situacijos atvejais elgiasi panašiai kaip Gorbačiovas: gina bevielkai žlungančią sistemą, panaudo-

Jurgis OKSAS

Karaliaus Georgijaus Šalis - vėl nepriklausoma

žudžiai kastuvėliais sukapojo taikia manifestaciją Tbilisyje. Pralietas nekaltais kraujas ižiebė galingą tautos Laisvės gaisrą. Siu metu kovo 31 dieną Gruzijos referendumas absolūciai balsu dauguma pritarė Nepriklausomybės atstatymui. Balandžio 9-ąją - kruvinu Tbilisi žudynių metinių diena - tautos Parlamentas vienbalsiai atkūrė nepriklausomą Gruzijos Respubliką. Tautos Atgimimo lyderis Zviadas Gamsachurdija parlamentarų išrinktas Respublikos Prezidentu.

Savo Laisvės gruzinai pasiryžę apginti ginklu. Zviadas Gamsachurdija, dar prieš tapdamas Prezidentu, kreipėsi į tautą, kviesdamas ginkluoti. Tautos vado žodžiai, Gruzija tik tada taps tikrai nepriklausoma, kai kiekvienas gruzinas su ginklu rankose stas ginti savo Tėvynę.

Baltijos Šalių Atgimimas pažadino ir išdidžiosios gruzinų tautos Laisvės viltį. Prieš dvejus metus KGB galva-

žydinti Sakartvelo Šalis - senovinės Rytų civilizacijos židinys. Jau VI a. prieš Kristų Vakarų Gruzijoje susikurusio Koichidės karalystėje klestėjo prekyba ir amatų, augo miestai. Vėliau - IV-III a. prieš Kristų Rytų Gruzijoje suklestėjo Iberijos karalystė, kurią I a. prieš Kristų jau bandė užkariauti Romos legionai.

Turtingas kraštas, III-IV a. priemės krikščionybę, nuo amžių viliojo galinę agresorių. Irano padidachai, Bizantijos imperatoriai, arabų kalifai, turkų sultonai ir mongolų chanai šimtmiečiai veržėsi į šiai vnu ir medumi plaukių palaimingo klimato Šalį. Darbštus žemdirbinių, norėdami apginti savo turtą, laisvę ir gyvybę, dieną ir naktį nesiskyrė su ginklu. Kalnų tarpekiuose, upių slėniuose ir jūros pakrantėse jie statė galinčias tvirtoves, kad užtvertų kelią besiveržiantiems priešams. Nesibaigiantys karai išugdė rūstų ir virškų karių tautos charakterį. XII a., valdant karaliui Georgijui III ir jo dukrai karalienei Tamari, Gruzija tapo viena galinčiausiai valstybių Artimuoseiose Rytuose. Deja, totonių mongolų antplūdis ir nesibaigiantys Irako bei Turkijos puolimai nusilpnino

ir suskaldė Šalį. XIX a. pradžioje, keleriais metais vėliau negu Lietuva, Gruzija buvo okupuota carinės Rusijos.

Gruzijos Nepriklausomybės pasiekimas sutapo su demokratinių jėgų aktyvėjimui Raudonojo Velnio imperijoje. I kova už Laisvę ir Demokratiją kyla vis nauji imperijos regionalai. Nesirengia nusileisti jau šeštą savaitę streikuojantys šachtininkai. Jų akcija, apėmusi ketvirtadienį imperijos angliašių gresia sustabdyti sunkią industriją. Kovos tikslas - ne vien ekonominių būklės pagerinimas. Angliašių reikalauja pastrauktis nuo valdžios vairo susikompromitusių Gorbačiovo-Jazovo-Kriukovo kliukų. Kadaiši išskimtas Gorbačiovo bendražygis - Sobčiakas pareiškė, kad Gorbis turi tik dvi išeitės - sėsti prie derybų stalo su demokratais arba atsistatydinti. Vargu ar ką padės Gorbiui kelionė į Japoniją, ieškant naujų kreditų ramsčių griuvančią imperiją. Vienintelis būdas gauti naujus milijardus likauram imperijos iždui - gražinti Japonijai užgrobtas Kurilų salas. Tačiau tam priešinasi vis dar sovietų militarinę galybę sapnuojantis Jazovas. Atrodo, kad juodieji pulkininkai taip ir nepa-

simokė iš triuškinančio sovietų karinės technikos pralaimėjimo Irako kare, nors prakrūkai amerikiečiai iš to kaip padarė išvadas, nusprendė demontuoti brangių kainuojančias karines bazes Europoje. Nukaršę bolševizmo Drakonas nebekelia grėsmės pasauliui.

Visiškai netikėtą smūgi imperinės jėgoms smogė ligtiolinis reakcijos bastionas - pirmą kartą pakilusi į kovą Gudija. Streiku komitetai pakvietė Šalį Černobylio sukačiai - balandžio 26 dieną visuotiniam politiniam streikui. Imperijos tautos nebe nori būti partotratų kastos, atvedus turtingiausią pasaulio Šalį į bāda, verčiai.

Stiprėja ir plečiasi Demokratijos frontas, sklaidydamas reakcijos jėgas ir tolindamas nuo Lietuvos kruvino okupantų perversmo grėsmę. Gruzijos Nepriklausomybės pasiekimas sutapo su demokratinių jėgų aktyvėjimui Raudonojo Velnio imperijoje. I kova už Laisvę ir Demokratiją kyla vis nauji imperijos regionalai. Nesirengia nusileisti jau šeštą savaitę streikuojantys šachtininkai. Jų akcija, apėmusi ketvirtadienį imperijos angliašių gresia sustabdyti sunkią industriją. Kovos tikslas - ne vien ekonominių būklės pagerinimas. Angliašių reikalauja pastrauktis nuo valdžios vairo susikompromitusių Gorbačiovo-Jazovo-Kriukovo kliukų. Kadaiši išskimtas Gorbačiovo bendražygis - Sobčiakas pareiškė, kad Gorbis turi tik dvi išeitės - sėsti prie derybų stalo su demokratais arba atsistatydinti. Vargu ar ką padės Gorbiui kelionė į Japoniją, ieškant naujų kreditų ramsčių griuvančią imperiją. Vienintelis būdas gauti naujus milijardus likauram imperijos iždui - gražinti Japonijai užgrobtas Kurilų salas. Tačiau tam priešinasi vis dar sovietų militarinę galybę sapnuojantis Jazovas. Atrodo, kad juodieji pulkininkai taip ir nepa-

1991 m. balandis

TREMTINYS

2

Baltojo žirgo šuolis per bedugnę

Pasidalinti mintimis kai kuriais aktais šiu dieną klausimais ši karta pakvietėme Lietuvos AT deputatą Algirdą Patacką. Su juo kalbėjosi mūsų laikraščio nestatinės bendradarbių Kauko Technologinio universiteto docentas Povilas Vitkevičius.

- Gyvename sunkiaus nuomonėmis įvairės laikais. Daugeli Lietuvos žmonių stebina AT deputatus laikyse naudodamius, kai nėra ginkai kyla ne dėl svarstomos problemos, o dėl nesvelkų ambicijų. Ar tai nerodo gana žemo AT deputatų inteligencijos laipanio?

Bet ką daryti? Uždrausti kalbėti? Šintakartu apie tai yra kalbėta. Deja. Problema turi būti apsvarstyta frakcijose ir tik tada pateikiama viešam svarstymui.

Antra vertus, susiduriame su vadinamaja demokratine teise kiekvienam išsakyti savo nuomonę.

Tolerancija kito žmogaus nuomonei yra gražus ir geras dalykas. Tačiau būti tolerantišku dar nereiška būti bestuburiu, neturėti savo nuomonės arba bijoti ją apginti.

Man kur kas geriau patinka tas žmogus, kuris karštai gina savo idėją, negu tas, kuris iš viso jokios idėjos neturi. Tokiu atveju aš sutinku kemeti tokio žmogaus tam tikrą netolerantumą.

- Vadinasi, Jūs visiškai prioritariate Šv. Rašto žodžiams: "Jei tu būsi nei šiltas, nei šaltas, aš tave liepiausiu iš savo burnos".

Jeigu tas nei šiltas, nei šaltas, o drungnas yra tolerancija, tai ji man nepriimtina.

Inteligencija taip pat labai graži svoka, nuskant vidinę kultūrą. Tai jokių būdu ne žmogaus išorė (maineros, kalba, laikysena, drabužiai). Galima labai inteligentiskai atrodyti, o daryti visokoaušias suktybes ir niekšybes. Inteligencija - tai ne išorinis likštatas.

Labai dažnai paprastame mūsų kaimo žmoguje aš randu daugiau inteligencijos, negu tame, kuris nėšioja intelligento etiketę.

- Vadinasi, mūsų išrinktelių palengvai vis dėlto daro pažanga?

Gal ir pažanga, o kartais ir atžanga. Kartais atžanga būna net didesnė už pažanga. Žmonės labai nevienodi.

- Standien dauguma Lietuvos gyventojų nerimauna dėl vadinančios Brazauskos ir socialdemokratų partijos kėlėjų. Pas-

taroji partija juk yra tikras Lenino kūdikis. Kokius plėmės puoseliai šios dvi labai giminingo ir labai karingai nusiteikusios partijos? Jos abि didžiuojasi esančios opozicinės partijos. Standien didelę sumaištį kelia socialdemokratų partijos lyderio Antanavičiaus kalbos ir jo idėjos, muolat prieštaraujančios protinėms ir logiškiems AT sprendimams.

Gal tos partijos atlieka tam tikrą "naudingą" darbą? Juk vilkis giroje taip pat yra reikalingas? Gal šios partijos ir atlieka tokį vilkų valdmenį?

Visame pasaulyje yra du tarp saves konfrontuojantys frontai. Tai kairieji ir dešinieji. Dešinieji stengiasi atpalaiduoti asmeninę ir privatinę iniciatyvą, mažindami socialinę paramą. Kairieji pripažįsta asmeninę iniciatyvą, tačiau daug dėmesio skiria atsiliekiams tose materialiniuose gerbūvio lenktynėse.

Svarbu tarp šių kraštutinumų išlaikyti sveiką proporciją. Labai dažnai kairieji, patekę į valdžią, smarkiai padidina įvairių verslų mokesčius ir tuo stabdė privačią iniciatyvą. Dešinieji valdžios atveju visuomenė smarkiai diferencijuojasi pagal turą - laimi stipresneji, o atlieka silpniesneji.

Todėl reikia ieškoti šių idėjų santarvęs, remiantis krikščioniškąjį mormonų.

- Šią problemą labai nuosekliai yra nagrinėję filosofas Antanas Maceina knygoje "Socialinės teisėtingimės".

Tai labai gera ir įdomi studija. Knygą reikėtu pakartotinai išleisti.

Standieninė socialdemokratų problema daugiau yra ne pačios partijos problema, o jos vadovo prof. Antanavičiaus problema. Tai labai nestabilus, nenuoseklis ir prieštaragingas asmenybė.

Visa bėda - jo egocentriskas charakteris.

Jo teiginiai labai dažnai būna tiesiog vaikėžiai - nebūjau šito apibūdinimo.

- Ar visada reikia Lietuvos žmonėms parodyti visą AT virture? Juk yra tokiai klausimai, kurie, mano manymu, svarstyti už uždarų durų?

Ar ne geriau būtų buvę š.m. kovo 22 dieną per Lietuvos radiją Rupelkos skaitytą AT Mandatų ir etikos komisijos pareiškimą dėl deputatams išskirtų automobilių svarstyti uždaramame AT posėdyje?

Aš nematau jokio blogio, jeigu deputatas turi nuo savo automobilį. Jis juk mūsų Respublikos senatorius. Jo statusas reikalauja tam tikru privilegiju. Malonėkite pareiškinti šią situaciją, nes jūs pirmasis šia problema išliekamąjā verte.

Šiandien lietuvių tauta gręžiasi į Vakarus, nes ka mums davė Rytai, visi puikiai žinome. Tačiau ir Vakarai mūsų tautai ne mažiau pavojingi. Ne viskas Vakaruose mums priimtina. Daug kas ten pagrįsta svetima mums maštynė, gyvensena. Bėgdami nuo Rytų ir taikydami į Vakarus, deja, patikime į... Zanzibarą. Turiu galvoje nei šiokių nei tokia pseudokultūra, kuri dabar Lietuvoje klesti.

Vytauto Didžiojo universitetas Kaune yra lyg Vakarų kultūros ekonomikos, politikos eksperimentinė bazė, visiškai paneigiant Rytus. Argi, negaliama būti pakvieti skirti paskaitų tokius ižymius senosios baltų kultūros specialistus iš "užsienio", kaip Toporovas ar Ivanovas? Taip galima būtų atsverti vakarietiška, per daug racionalų ir pragmatišką požiūrį į kultūrą.

Lietuva nėra nei Rytai, nei Vakarai. Lietuva yra Lietuva! Lietuva yra savarankiškas kultūrinis vienetas, dvasinis centras, o ne amžina Europos provincija.

- Kitą tautybų žmonės kartais mums prikiša, kad gyvename senų laikų idėjomis, kai Lietuvos valstybę buvo nusidriekusi nuo Juodosios jūros iki Baltijos.

Atseit mums svetimas realybės jausmas.

Eita ne kartą man yra sake: "Jūs skrendate ant balto arklio ir nesidairote aplinkui". Taip, mes iš tiesų skrendame

veiksmų orientacija visų pirmą turi būti nukreipta į tautinę kultūrą, kuri yra labai sena ir dvasinga.

Rusų kultūrą reikia skirti nuo sovietinės "kultūros". Mes jokiui būdu negalime atmetti labai turtinges ir dvasingos rusų kultūros, turinčios išliekamąjā verte.

Šiandien lietuvių tauta gręžiasi į Vakarus, nes ka mums davė Rytai, visi puikiai žinome. Tačiau ir Vakarai mūsų tautai ne mažiau pavojingi. Ne viskas Vakaruose mums priimtina. Daug kas ten pagrįsta svetima mums maštynė, gyvensena. Bėgdami nuo Rytų ir taikydami į Vakarus, deja, patikime į... Zanzibarą. Turiu galvoje nei šiokių nei tokia pseudokultūra, kuri dabar Lietuvoje klesti.

Vytauto Didžiojo universitetas Kaune yra lyg Vakarų kultūros ekonomikos, politikos eksperimentinė bazė, visiškai paneigiant Rytus. Argi, negaliama būti pakvieti skirti paskaitų tokius ižymius senosios baltų kultūros specialistus iš "užsienio", kaip Toporovas ar Ivanovas? Taip galima būtų atsverti vakarietiška, per daug racionalų ir pragmatišką požiūrį į kultūrą.

Lietuva nėra nei Rytai, nei Vakarai. Lietuva yra Lietuva! Lietuva yra savarankiškas kultūrinis vienetas, dvasinis centras, o ne amžina Europos provincija.

- Kitą tautybų žmonės kartais mums prikiša, kad gyvename senų laikų idėjomis, kai Lietuvos valstybę buvo nusidriekusi nuo Juodosios jūros iki Baltijos. Atseit mums svetimas realybės jausmas.

Eita ne kartą man yra sake: "Jūs skrendate ant balto arklio ir nesidairote aplinkui". Taip, mes iš tiesų skrendame

ant balto arklio, ir toliau skrisime, nes mes esame istorinė tauta, ko negali pasakyti apie save nei latviai, nei estai, nes jie niekada neturėjo savo valstybės iki XX a. pradžios. Tuo tarpu mūsų valstybei daugiau kaip 750 metų.

Mes turime skrieti ant balto žirgo, nori ir labai brangių tenka už tai mokėti. Mūsų maštynė - tai istorinės tautos maštynė. Tuo mes skiriame nuro latvių ar estų.

Istorinė tauta nėra pragmatiška, ty, ji neleiko naudos vien čia ir dabar. Tokia tauta nebijo aukotis dėl tolimes antrities idealo. Tik tolidos tautos sunis iš dukros galėjo ryžtis rezistencinei kovai vien dėl to, kad po 50 metų tos tautos palikuony būtų laisvi ir neprikalbomi. Tik istorinė tauta nebijo dėl šventos idėjos aukoti savo branduolių turą - gyvybe.

Taip, mes skrendame ant balto žirgo ir skrisime... Mes pirmieji pareikalavome Neprikalbomybės, aščiai suvokdami, kad mūsų reikalavimas yra, pragmatikai žiūrint, nerealus.

- Jūsų žodžiai sukelia nesuprantama, sakydami, "šventą drebuli", nes pajunti prisavačia Herkės Mannu, Marygilio ir kitų didvyrių alavimą.

Tai visai natūralu ir suprantama. Mūsų elgesys yra savaip nuoseklus ir labai logiškas. Net sausio 13-osios aukos yra logiškas mūsų taučio "balo arklio" rezultatas. Tai - istorijos logika, negaleitingė. Bet argi kaadienybė galeitingesnė?

Neprikalbomybės troškimo nėkas nepajėgs sustabdyti. Vienas žmogus galėtų klysti, bet visa tauta klysti negali. Lietuva pribrendo Laisvei ir Neprikalbomybei.

Geriai, kad dabar galima spausdinti apie tai, kaip buvo daromi stalinistinių budelių musikačtimai. O kiek jūs neištirtū ir nepaskelbtū? Galiu aprašyti vieną iš tokius tragiskų įvykių mano gimtinėje, kur buvo nekalta sušaudyti penitus asmenys.

Buvo tai Molėtų raj., Mindūnų apyl., Alnės kaimė 1944 m. gruodžio 5 d. Nors tuomet mažametis buvau, tačiau tą įvykių pamenu kaip šiandien. Ant žemės baltavo iškritę pirmasis smiegas. Gretimo kaimo gyventojai važiavo į Molėtus turgun. Buvo anksčiau atradę išlaidinė rytas. Ir staiga į kaimelį įvirto būrys Utėnos enkavedistų. Po dokumentų patikrinimo ir kratos, suėmę visus kaimė esančius vyrus, suvarė prie Adolfo Maigio namo ir susodino antisniego. Išvarė iš trobos Adolfo seną motiną ir girdandią žmoną su mažamečiais vaikais, viduje surengė suimtų tardymą su fizinėmis bausmėmis. Po dvių valandų tardymo suimtuosis surikavo kelionėn. Vieno suimtuosius žmona norėjo paduoti pirstines, tai enkavedistas iškiliai atstumė, surikės "nelzia!" Julius Maigys ir Sabaliauskas taip buvo sumušti, kad nebegalėjo paeiti. Todėl pasivarę apie pusantro kilometro nuo kaimo, miške prie kelio, juos sušaudė paliko. O

kitus penkis vyrus nusivarė Kraujelių kaimo link. Cia buvo besibastančių nuo fronto atsilikusiu vokiečių kareivių. Pamati keliu ateinančius enkavedistus, apšaudė juos ir leidosi bėgti. Keletas enkavedistų liko saugoti suimtuosius, o kiti puolė vytis, tačiau nepavijo. Sugrįžo įpkyje ir suimtuosius parpuoleles keliasi, trečią kartą šovę, ir vėl keliiasi, tik ketvirtą kartą jau nebesikėlė. Šiame susišaudyme dažavo į stribus išėjės tarnauti gretimo Budryškių kaimo gyventojas Smalakys. Antano Maigio liko žmona ir trys mažamečiai sūnūs, Jono Maigio (nuo Skudutiškio) liko žmona ir du mažamečiai sūnūs. Po laidotuvų kaimelyje buvo tylu ir liudna, liko moterys su mažamečiais vaikais ir vienas rašas senis, kurį nelaimė aplenkė. Tačiau tuo kaimo gyventojams padarytos skriaudės nesibaigė. Dar ilgą laiką stribų ordos plėšė kaimą. Buvo likę vyrai gerų drabužių, vestuvinį žiedų ir kita ko. Po kiekvieno apsilankymo stribai kai nors šnešdavo - tai kostiumai, tai paltų arba mėsos, net rankdhuosčius ir tuos pasiglemždavo. Moterim už protestavus, primindavo "kokie jūsų vyrai buvo bandital". Ypatingu aktyvumu grobstant turta, pasižymėjo buvę vietinis apylinkės gyventojas rusas Istignejevas. Prieš karą, arklius važiliavo, o užėjus sovietų valdžiai, stojo į stribus tarnauti ir viešai galėjo imtis kas patinka.

Dar ir dabar tame kaimelyje gyvena dvi liudininkės: Ona Maigienė ir Zosė Birienė.

Algis MAIGYS

Apdovanoti partizanai

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjunga 1991 m. vasario 16 d. apdovanoto "Pastarieji dalyviai kryžtumi" buvusioms Lietuvos laisvės kovočtojus. Buvo apdovanoti partizanai: Anicetas Simanonis - Algimanto" apyg. "Sarūno" rinkt., gyv. Kaune; Kostas Kliučinskas - "Dainavos" apyg., gyv. Kaune; Juozas Skaržinskas, - "Tauro" apyg. "Birutės" rinkt., gyv. Kauno raj.; Povilas Butas - "Tauro" apyg. "Birutės" rinkt., gyv. Birštone; Vytautas Stanevičius - "Tauro" apyg. "Geležinio Vilko" rinkt., gyv. Prienu raj.; Benediktas Trakimas - "Didžiosios kovos" apyg. štabo viršininkas, gyv. Klaipėdoje; Kazimieras Kunca - "Dainavos" apyg. "Dzūkų" rinkt., gyv. Kaune; Vytautas Balsys - "Geležinio Vilko" rinkt., gyv. Kaune, Jonas Abukauskas - "Algimanto" apyg. "Audros" būrio partizanas, gyv. Kaune; Antanas Lukša - "Geležinio Vilko" rinkt., gyv. Prienu raj.; Teofilis Gurtčius - "Dainavos" apyg., gyv. Kaune; Albinas Kazakevičius - "Geležinio Vilko" rinkt., gyv. Kauno raj.; Balys Gajauskas - pasipriešinimo kovų dalyvis, gyv. Vilniuje; Jonas Čeponis - "Tauro" apyg. "Birutės" rinkt., gyv. Panevėžio raj.; Antanas Kazakevičius - "Geležinio Vilko" rinkt., gyv. Kauno raj.; Dalia Raslavicienė - tremtinė, aktyvi partizanė, gyv. Utėnos r. apdovanota 1990 10 04).

Nina Nausėdaitė - "Tauro" ir "Kes-

1991 m. balandis

TREMtinys

3

Bronius Šeibokas, gimus Kupiškio apskrities Subačiaus valsčiaus Pelišų km., valstiečio šeimoje, papasakojo nelengvo savo gyvenimo istoriją.

Augome dvi seserys ir du broliai. Be motinos likau devynerių. Po motinos mirties tėvas pasakė - platus keliai valkams, elcikte užsidirbti duonos. Nuėjau pėščias į Anykščių vienkiemį pas tetą Gražienę su terbele ant pečių. Už pavalgymą ir pastogę visą vasarą gamiau karves, kad prileistų prie pirmos sventos Komunijos. Papiemenuvau, pabernamevau keletą metų, vyremasis brolis paslėmė į Anykščius pas save mokyti batziuvio amato. Ten susipažinau su Elena Miškinyte ir 1931 metais vedžiau ją. Pradėjome nelengvą žemyninį gyvenimą. Iš pradžių keletą metų sunkiai vertėmės, aš stūvau batus, o ji mezgė mažina kojines. Paskui nutarėme ištaisyti nuosavas darbo mažinas ir dirbtį savarankiškai. Gevome paskolą iš Lietūkio dešimčiai mėnesių, mums sutiko žiruoti rasytojas A. Žukauskas-Vienuočis ir Juozas Šiaukevičius, Lietūkio krautuvės vedėjas.

Dirbome po 12-14 valandų per parą, kol anksčiau nė. Gyvenome taupi, todėl greitai prasigyvenome ir atidurime. Jau 1937 metais pradėjome gyventi gerai.

1940 metais užėjus rusams, norėjo mano mažiną palinti į artele, bet aš ją išvežau į kaimą ir paslepiau, o pati išvežau dirbtį prie geležinkelio. Žmona mezgė kojines jau artelėje.

1940 metais pradėjė žmonių žinias. Arvažavo išvežti mūsų kaimyno Martinką. Vyro neradė namuose, paėmė žmoną su penkerių metukų sūneliu Stasiliukui ir tręjų metukų Juozukui. Kareiviniai mažiną buvo pastatę prie mūsų varėnų, mano žmona labai išsigando, su dukrele ant rankų per užpakalines duris išbėgo į kluonus.

Marinkoniene vežė du čekistai ir vienas žydėlis, civiliai apsirengę. Tą pačią dieną išvežė Klimauską Alfoną, Laskauską, Talevičių, Talacką senelį ir sūnų Boleslavą. Bražinskus - marčią su dukra ir senelius nuo pečiaus. Senelis prie Švenčionėlių mirė, palaidojas prie geležinkelio. Išvežė tada ir mokytoją Mažeiką su dvielem dukrelėmis ir žmona iš Andrioniškio, mano žmonos buvusią mokytoją Kiaulevičiūtę, tris žydų šeimas - Kopelevičių, Grimbą ir Sruolių Binderių. Anksčiau Sruolis buvo žemėmaves iš mano žmonos motinos tris hektarus žemės. Visi gerai žinomi ir geri žmonės. Kuo užkluku?

Užėjus ynkčiamams, iš karto atrodė bus geriau, dave sau dirbtį, tik reikėjo patentus mokėti. Žmona išėjo dirbtį į tą pačią artele, nes ten buvo išlikusi jos mezgimo mažina, siūlai ir medžiagos.

Mūsų vyras voldečiai varė į sargybę prie geležinkelio, prie veltinių fabriko, sandelių ir kitur. Dėvė šautuvus. Vieną kartą nuvarė mus žydų saugoti prie žydų sinagogos, pamažiu, kaip baisu. Kada parėjome į būstine, pasakiau vyrams - "broliai, neliikit krauso, nes veltui nenues". Tada mus su broliu išbraukė iš sarašų, ačiū Dievui. Išvaziavau į Surdegį prie geležinkelio dirbtui.

Žmona iš Anykščių. Sunku buvo vienai su nemaža šeima, o dar pas mus augo našlaitė Danutė Gražytė, tos tetos dukra, pas kurią aš tarnauva už piemenį, mat jų šeima buvo rusų ištremta. Jis pas mus augo iki devyniolikos metų.

Šeštų žmonių šeimai reiškėjo sunkis, kad pragyventume, aš ne ką trūžirkbau prie geležinkelio. 1944 metais gimė dar vienas vaikas. Berniukas gimė klojime pas Pukeniene Egiukalnyje, bégant nuo karo į Anykščius. Vargiė mano žmonelę daug oī daug prisikentėjo.

Kančių užteko

Ši močiutės per mišką, nešeši įdeto maisto ir drabužių, tai skrebai susitikę suėmė ir pradėjo mušti ir kankinti, klausinėdami, - kam nešu maistą ir drabužius. Palaikę savaitę, nežinia kur ji išvedė, taip jis ir dinga be žinios...

Mane tardytojas tardė ir visa laiką kartojo "sakyk teisybę, nes užmušiu". Prie teismą man pasakė, kad už šautuvą nešiojimą gausi kokius penkerius metus. O nuteisė 17 metų katorgos ir net pasimatymo nedavė. Iš Utėnos mane išvežė per Švenčionis į Vilnių.

Po dviejų savaičių išvežė į Vilnių. Pamąčiau savo žmoną, bėgančią per Lukiskių aikštę, girdėjau sargybinį relikiant - "stok šausiu". Eidama pro šalį, jis pamatė mane.

Prie kalėjimo vartų mus suklupdė. Jau galvojau, kad amžinai paliekam Tėvynę. Tą kartą man siuntinio neperdavė vien už tai, kad rado siuntinę šventą paveiksluką. Po kelių dienų išvežė etapu.

Važiavome tris savaites, nematydami ir nežinodami kur. Duodavo valgyti tik duonos ir šalto vandens. Labai nusilpome. Pagalbiau pasiekėme nematyti kraštą. Mus išvarė iš vagonų ir suriklavo po keturis. Mano rankos ir kojos jau buvo sutinusios iš bado. Pagalvojau, kas čia galės mus besurasti. Matėsi tolumoje sniegų apkloti kalnai, o aplinkui šachtos. Arvežė mus į Vorukutą į Aječiagos šachmos lagerį. Suvarė į barakus be gultų. Kai mus paliko sargai, iš karto apipuolė kriminaliniai kalniniai. Visą atėmė - maista, gerasnis rūbus, apavą, o mums išdavė se念as sulopytas šimtasiūlės. Pasirodo, mes patekome į katorgininkų lagerį. Visiems prisivojo numerius. Kadangi buvau elektrikas, tai mane paskyrė šachtoje prie ventilatorių. Nuo šachtos iki lagerio buvo ištastes lynes, kad iš

alvio nusilpusius mus per pūgą neužpustytu.

Pradėjau rašyti laikus į namus, bet ilgą laiką negavau jokio atsakymo, nes laiškų nepraleisdavo. Vienas daktaras patarė duoną sutrupinti kūsenęje ir valgyti iš lėto po trupiniuką. Bet vis tiek ėjau silpyn ir silpyn. Ir štai išsekus paguldė į ligoninę. Matau, kad nebeišversiu, sugalvojau pasidaryti sau galą. Išsigalaukę geležtę ir nutariai persipjauti venas. Bet kažkokia jéga mane nuo tos minties sulaičių. Kai išrašė iš ligoninės, vėl pradėjau dirbtį. Kartą susidurė wagoneliu, aš griebiau juos atitaisyti, ir man sulaukė plaštaką. Vėl mane paguldė į ligoninę, sugipsavo ranką. Kai vėl išrašė, savo darbe radau jau kitą žnogą, mane paskyrė prie rastų pakrovimo. Aš to darbo negalėjau dirbtį ir atsiskiau. Tada mane brigadininkas nuveđė pas "nariadčikus", o šie uždėjo antranikius ir pradėjo spausti, kol pamėlynavo rankos, ir vis rėkė "ar eisi ar ne". Aš išskausmo tik purčiau galvą, kad ne, kol nualpau. Kai atgavau žmonę, mane paleido ir liepė eiti prie savo darbo elektriku.

Po 2,5 metų jau mus su leidimais išleidavo už zonas. Atvažiavo aplankytį žmoną, atvežė maisto. Labiausiai nudižiugau, kad leido pasimatytį. Nuo to laiko pradėjau gauti siuntinius ir gyvenimas pagerejo.

Kitų metų Kalėdoms vėl gavau siuntinį. "Šližikuose" buvo išpausti vaikų pirščiukai, iš džiaugsmo net pravirkau.

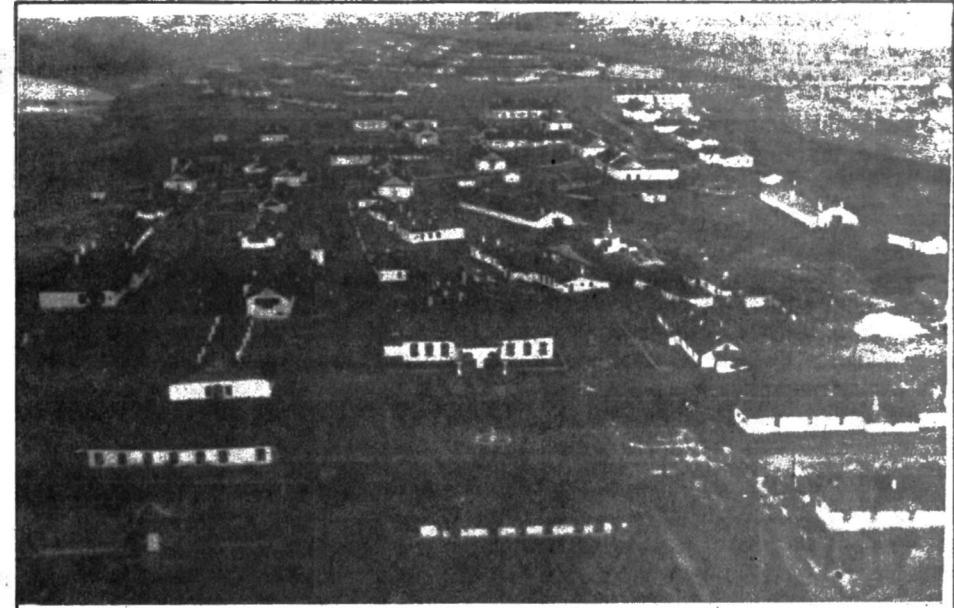
1955 metais buvau perteistas. Teisine man pasakė - "ir taip daug atsedėjai - važiuok namo".

**Spaudaj parengė
Antanas SIMENAS**

P.S. Broniaus Šeiboko užrašus išsaugojo jo žmona Elena Šeibokienė.

Vorkuta, centrinė gatvė, 1949 m.

Vorkuta, 9, 10 šachtos lageriai

MUMS RAŠO

Laikykimės kaip Vytauto Didžiojo karžygiai

Po tiek metų kančios ir kovų jau galime šiek tiek laisviau kvėpuoti - savo himnų sugiedoti, į bažnyčią nusinti, vieną ką priešiškā žodį bolševikui pasakyti. O jie vis reižiau pinkles - vel naujuos krauso aukos, provokacijos, gąsdinimai. Sausio 13-osios ir vėlesnių vykių tik patvirtino, kad raudonieji okupantai, kokie buvo sadistai, tokie buko. Per 50 metų tik galingesnės žydymo technikos išsigijo.

1955 m. mane, aštuoniolikmetį, "pavežėjo" be bilieto į Sibirą. Sukurpė byla į škalino pagal 58 str. už antisovietinę agitaciją.

Koks iš manes agitatorius, spreske patys. Gyvenau kaimė ir buvau baigęs tik 5 klases. Nuėjau į Sibirą, "Izoliavą" kaip labai pavojingą, galintį sugrąuti visą sovietinę santvarą. Tai man net leisgyvui teikė vilčių, kad jeigu dar 2-3 tokie kaip aš sueitume - sovietinei valdžiai būtų krachas. O dabar juk tiek mūsų daug - visa tauta. Tod laikykimės kaip Vytauto Didžiojo vyrai.

S.ČESNA

Gerbkime vieni kitus

Daugybė mūsų politinių veikėjų, kalbėdami apie Nepriklausomybę, pasirodome didelias patriotais, bet, kai reikia dirbtį jos labui, - bėlika vienetai. Didžiausią kalbėtojų į darbą neprisitaikė. Visada randame pasiteisiniam. Kritikuoti ir sau reikalauti mes visi mokame. O kodėl mums, buvusiems politiniams kaliniams ir tremtiniams, atgimstanti Lietuva skiria tiek dang dėmesio? Tą garbę ir pasitikėjimą esame pelnę ištikimybė Lietuvali ir patyrę dideles kančias dėl jos.

Mane liudina, kad kartais dabar apsiaudrabstome purvais. Tas purvas, išplitas ant vieno ar kito mūsų likimo brolio, tykla ant visos mūsų organizacijos. Mūsų pasišventintas viskai atiduoti Lietuvali turi būti toks, kad juo pasektų ne tik mūsų vaikai, vaikų vaikai, bet ir buvusių tautos išdavikų palikuonys.

Nesistebiu, kad lietuvis dorai dirba Lietuvai, - juk taip ir privalo būti, bet

kai pasiaukodamas dirba kitatautis Lietuvos gyventojas, - jis vertas didelės mūsų tautinės pagarbos. Todėl vienykime ir gerbkime vieni kitus.

Tauragės žmonės rugsejo 23 d. numato paminėti žydų tautos tragediją. Hitlerinio genocido aukoms Tauragėje bus pastatytas paminklas.

Norėčiau gauti žinių apie Kaminmanus. Iki 1940 m. Giedraičiuose jie turėjo kepyklą. Jų sūnus Dovydas buvo vedęs lietuvių ir tapęs kataliku, priklausę Šaulių organizacijai. Už tai 1941 m. Molėtų raj. Ambražiškyje suimtas. Su Dovydu Kaminmannu 1948 m. susikome Norilsko. Kartu kalėjome ketvirtame lageryje. Visiems lietuviams kaliniams jis labai stengdavosi padėti, dalijosi paskutiniu duonos kąsniu. 1950 metais buvo paleistas, gyveno Norilsko ir dirbo duonos kepyklos direktoriaus pavaduotoju.

Giedraičiukai ir Širvintiečiai turėtų šią šeimą atsiminti ir ivertinti. Rašykite autoriumi: 235900 Tauragė, Melioratorių 2-40.

Gediminas KATINAS

Gyd. Romučio Toliušio atminimui 1936-1990

Balandžio 23 d. - buvusio tremtinio gyd. Romučio Toliušio mirties metinės. Su gilia meile ir pagarba šiandien prisimename darbštū, pareigingą, aukštos kvalifikacijos gydytoją psichiatrą.

Romutis Toliušis gimus 1936 m. sausio 26 d. Kaune, advokato šeimoje.

1948 m. su motina ištremtas į Krasnojarsko kraštą, Nižnij Ingaško raj., Čistaja Elan vietovės miškus. Tėvas tuo metu jau kalėjo Vorkutos lageriuose. Baigęs Rešiotų dešimtmétę mokyklą, R.Toliušis sekmingai įstoja į Krasnojarsko medicinos institutą ir jį baigia. Dirba Tinsko psichoneurologinėje ligoninėje gydytoju, vėliau vyr. gydytojo pavaduotoju.

1965 m. grįžta į Lietuvą, dirba Kauno psichiatrineje ligoninėje iki pat savo mirties. Buvo nuoširdus, jautrus kitų nelaimėm, visada pasiryžęs padėti. Tai šviesi ir tauri asmenybė.

Romutis Toliušis brendo Sibiro toliuose, tačiau jis visada liko ištikimas savo tautai, Tėvynėi. Sveikino Atgimimą ir Nepriklausomą Lietuvą.

Erika UOGINTIENĖ

1991 m. balandis

TREMTINYS

4

Rožė POŠKINĖ

Galiu prieš Kristaus kančią atsiklaupsti,
Prieš bitės ir skruzdės darštumą,
Prieš vyturėlio dainą skambią.
Galiu kakta paliesti žemės grumstą,
Bučiuoti daigą, kylančią iš žemės,
Suklupti prie vaikų lovelės,
Prie motinos šventos krūtinės,
Prieš Lietuvą suklupti keliais...
Bet ne! Prieš tanką nesiklaupsiu -
Stovėdami privalom mirti!

RIETAVAS

IVYKIAI

KAUNAS. Balandžio 5 d. Kauno III ligoninės ir poliklinikos sajūdis iškilmingai paminėjo gydytojo Povilo Butkevičiaus (1923-1985) atminimą. Minėjime dalyvavo daug jo bendraminčių, parlamentarai - A.Patacas, I.Simutis, V.Povilionis, taip pat pasipriešinimo kovų bendražygis L.Dambrauskas. Monsinoras kun. A.Svarinskas aukojo šv. Mišias.

Šiltais žodžiais tėvai prisiminė gydytoja R.Jurkuvienė. Žydų kultūros draugijos tarybos narys J.Ronderis papasakojo, kaip kar metais Butkevičių šeima išgelbėjo žydų mergaitę. Povilo Butkevičiaus gyvenimo kelią nužiūtė gyd. J.Venckevičius.

Povilas buvo didelis humanistas, niekada nesitaikstė su blogiu. Buvo Jézuitų gimnazijos auklėtinis jau 1940 m. įstraukia į studentų pasipriešinimo birželio 23 d. sukilime Kaune. 1944-1945 m. įstoja į LLA gretas, slaugo sužeistus partizanus. 1945 m. suimamas, nuteisiamas 10-čiai metų. Kalėjo Komijos ATSR, Intos, Abezės lageriuose. Grįžęs į Lietuvą, buvo persekiojamas ir gainiojamas po visą Lietuvą. Vėliau baigia Kauno medicinos institutą. Dirba Kazlų Rūdoje, Kauno III ligoninėje. Talkino LKB Kronikos, "Aušros" leidėjams, dirbo su jaunimu. Ne kartą buvo persekiojamas ir šmeižiamas stagnacijos laikų spaudoje, o 1985 m. žuvo autoavarijoje neiškiomis aplinkybėmis, kurios ir šiandien tebéra nežinomas.

Jo amžinjo poilsio vieta Eigulių kapinėse liks mums šventa.

Gyd. Jonas VENCKEVIČIUS

LEKĘČIAI (Kauno raj.). Balandžio 6 d. Kultūros namuose įvyko burvusių politinių kalinių ir tremtinių susitikimas, kurį organizavo Lekęčių skyriaus pirminkas Vidmanas Mašanauskas. Likimo draugai dalijosi prisiminimais, skaitė įstraukas iš naujausios memuarinės literatūros, deklamavo savo kūrybos eiles.

Lekęčių apylinkės rezistentai buvo apdovanoti žymeniu "Už nuopelnus Lietuvai": Pranas Jurgilas, "Tauro" apyg. "Žalgirio" rinkt. partizanas; Vytautas Bastys, "Tauro" apyg. "Žalgirio" rinkt. ryšininkas; Juozas Bartkus, "Tauro" apyg. "Žalgirio" rinkt. ryšininkas; Pranciška Bartkuviene, "Tauro" apyg. "Žalgirio" rinkt. ryšininkė.

Susitikime skambėjo Laisvės kovų dainų ansamblio (vad. A.Padleckis) dainos.

KLAIPĖDA. Tremtinių daina "Leiskit į Tėvynę..." kovo 23 d. prasidėjo Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių Klaipėdos skyriaus susirinkimas.

Tylas minute buvo pagerbtai devyniolika šio skyriaus narių, per šiuos pastaruosius metus atgulė amžinam poilsiumi. Kaip svečiai dalyvavo AT deputatas P.Varanauskas, Klaipėdos sajūdžio atstovė S.Pakalnienė, Nepriklausomybės partijos atstovas D.Baleika ir kiti.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos Klaipėdos skyriaus pirminkas Julius Martišius supažindino susirinkusius su skyriaus veikla šiais metais. Nuveikta nemažai. Be kitų darbų, buvo renkama rezistencijos istorinė medžiaga, sudaromi politinių kalinių, rezistencijos dalyvių albumai.

Birželio 14 d. klaipėdiečių kryžius pastatytas Kryžių kalne. Padėtas kerčis akmuo būsimam Tautos kančios paminklui Klaipėdoje.

Sunkiomis Tėvynė dienomis tremtinių sajungos Klaipėdos skyrius organizavo budinčių prie svarbių miesto pastatų maitinimą. Surinkta ir pervaista į Nepriklausomybės fondą 6445 rb.

Graži draugystė užsimenzę su Karaliaučiaus (Kalingrado) krašto lietuvių ir ten dirbančiais lietuvių kalbos mokytojais. Politinių kalinių ir tremtinių ansamblis (vadovė Gražina Degutienė) dalyvavo Tilžėje (Sovetske) įkuriant Lietuvos kultūros centrą, kartu šventė Vasario 16-ąją.

Susirinkime buvo išrinkta nauja skyriaus taryba, o jos pirmininku paliktas Julius Martišius.

Ona PADVARIETIENĖ

SKELBIMAI

Irkutsko srt., Zimos m., Uchtuju kapinėse yra išlikusių lietuvių kapų su tokiais užrašais: Bambalas; Bambalienė; Balčienė Ona (1869-1949); Stančkus A. Gal artimieji nori parsivežti palaikus? Išsamesnę informaciją gali suteikti Irena Jurevičienė. Kaunas, Marių 32-1, tel. 737110.

Redaktorė Vanda PODERYTĖ,
lit. redaktorė Ona BALČYTIENĖ,
techninė redaktorė Birutė OKSAITĖ

1991 m. balandžio 17 d. Nr. 8(41). SL 289. Kaina 25 kap.
Mūsų adresas: 233000 Kaunas, Donelaičio 70^b, tel. 209530

ATSLIEPKITE!

Juozas DANILIAUSKAS, Praono, g. 1881 m. Ištremtas 1949 m. su žmona Antanina iš Šakių raj., Smilgių km. į Krasnojarsko kr., Askiško raj. Ką nors žinančių apie jo likimą ieško Julija DANILIAUSKIENĖ, 232043 Vilnius, Architektų 25-62, tel. 441313.

Steponas SARALIAUSKAS, kilięs iš Molėtų raj., Žygelės km. Slapyvardė Šarkis, 1951 m. pabaigoje suimtas Šiauliuse. Žinoma, kad kalėjo Vilnius saugumo kalėjime. Ką nors žinančių apie jo likimą ieško Algirdas ŠUKSTIUS, 234910 Utēna, Vaizganto 68-6.

Leonas ŠEREIVA, g. 1921 m. Šeduvoje. 1944 m. išveeltas į Vokietiją, darbams. Manoma, kad vėliau grįžo į Lietuvą, dalyvavo rezistencijos kovose, žuvo Panevėžio raj. Žinių laukda Dalia KUODYTĖ, 233000 Kaunas, Donelaičio 70 b.

Mikas ADOMAVIČIUS, Juozo, kilięs iš Kaišiadorių raj., Rumšiškių km. Slapstėsi Marijampolės apskr., Krūvelių km. pas Joną Janulaitį. Apie 1945 m. ar 1946 m. išjungė į partizaninių judėjimą. Slapyvardė Plienas. Žuvo 1946 m. ar 1947 m. Žinančių palaidojimo vietą ieško Antanas ADOMAVIČIUS, 233028 Kaunas, Vyduno al. 37-2, tel. 794475.

Idefonas STONYS, Jono, 1949 m. kalėjo Irkutsko srt., Nova Čunka lageriuose, 11-oje kolonoje. Jo ieško Alfonsas STONYS, Elektrenai, Draugystės 18-48, tel. 35387.

Leonas PLUNGĖ, Kazimiero, g. 1903 m. Gyveno Vilniuje, tarnaujotas. Suimtas 1941 05 07. Kalėjo Lukiskių kalėjime. Pagal reabilitacijos pažymą sušaudytas 1942 06 11 Usolage. Kartu kalėjusiu ir apie jo likimą žinančių ieško duktė Nijolė SIDLAUSKIENĖ, 233031 Kaunas, Dujočių 21-14, tel. 753659.

Marytė PALUMAITĖ, g. 1920 m. ar 1924 m. Vyro vardas Romas. Kalėjo ir 1952 m. gyveno Krasnojarsko kr., Dubrovinskio I. Jos ieško Eva Fiodorovna VENGER, 263018 Ukraina, Luckas, Dokučajev 17, tel. 69214.

Stefanija ŠEPETYTĖ-KAZLAUSKIENĖ, Prano, g. 1914 m. Pranas KAZLAUSKAS, Jono, g. 1910 m., policininkas. Gyveno Kaune, Laisvės al. 1941 06 14 P.Kazlauskas atskirtas nuo šeimos ir tolesnisi jo likimas nežinomas. S.Kazlauskienė ištremta į Altajaus kr. Tremtyje gimiė duktė Danutė Šepetytė ir po 6 metų S.Kazlauskienė su dukra pabėgo į tremties ir sugrižo į Kauną. Tremtyje pažinojusių S.Kazlauskienė ir apie P.Kazlausko likimą žinančių ieško Bronė VOSILIENĖ, Kaunas, Žuvinto 6-1, tel. 755984.

Bronė KUNEVIČIŪTĖ, Kėdainių apskr., Josvainių valsč., Ruseinių km. 1944-1945 m. kalėjo Kėdainių KPZ. 1944 m. Bronės tėvą ištremė į Sibirą, kuris pakelui mirė. Brolis Pranas Kunevičius partizanas, kurio išniekintas lavonas gulėjo Baisogalo miestelio aikštėje. 1945 m. B.Kunevičiūtė paleista į kalėjimo, apsigyveno Plokščiuose, vėliau Panevėžyje. Jos ir kitų KPZ buv. kalinių ieško Vanda GALIŠANKIENĖ (kalėjime buvo vadinama "pupų dėde" ir "dėde iš Amerikos"), 233005 Kaunas, Leliūnų 8-1, tel. 732831.

Karininkai Jonas KLIVEČKA, Jono, g. 1914 m., Panevėžio valsč., Bagdonas CERNIUS, g. 1913 m. Jie 1945 m. gegužės mėn. gyveno Danijoje, Bornholmo saloje, kurį sovietų armijos buvo laikinai okupuota. Dalis lietuvių pabėgelių buvo išvežti į Sibirą. Žinančių apie J.Klivečkos ir B.Cerniaus likimus ieško Gražina KLIKEČKAITĖ-RAGALEVIČIENĖ, 232050 Vilnius, Žvaižgštis 8-255, tel. 444743.

"Satrijos" rinktinės partizanus, pažinusius bendražyge Genovaite Kleinė PAULAUSKAITĖ ir Balėnų girios partizanė Damutė STRIMAITYTĖ, vėliau Sibiro tremtine, prašo atsilepti "Tremtinio" redakcija, 233000 Kaunas, Donelaičio 70 b.

Antanas EGLINSKAS, buv. Saldučių vid. mokyklos mokytojas kalėjo Vilnius saugumo kalėjime 18-oje kamerio. Apie jo likimą norėtų sužinoti kartu kalėjus Stasys SUDNICKAS, 234240 Kaišiadorių raj., Ziežmariai, Tulpių 17.

Telšių apskr., Luokės valsč., tarp Patumšinės ir Užventės miško buvo palaidoti du partizanai, kapai aptverti tvorele, pastatyta kryžius. Partizanai žuvo 1946 m. birželio 24 d. Ką nors daugiau žinančių ieško Vladas ŠLAŽIKAS, Klaipėda, Laukininkų 44-51, tel. 22542.

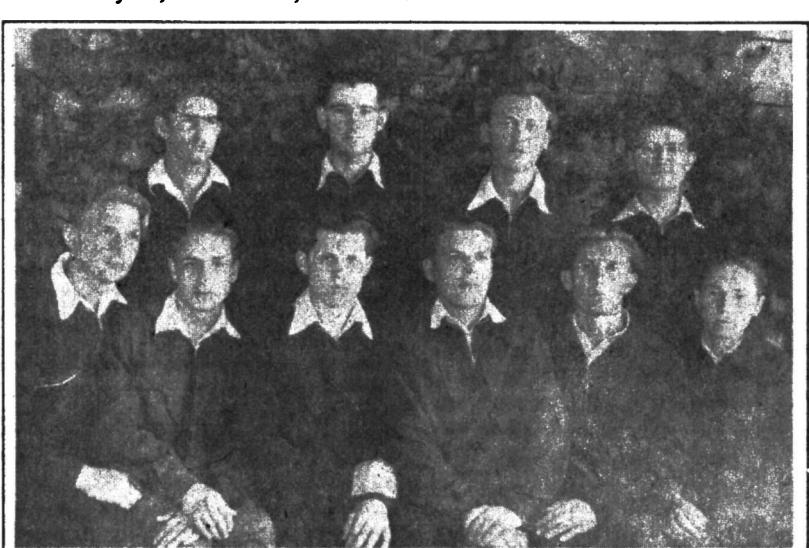

Antanas GRIKIELIS, g. 1925 m. Vilkaviškio apskr., Pilviškių valsč., Dumčių km. Slapyvardė Slapukas. Priklausė "Vampyro" rinkinėi, veikė Marijampolės, Vilkaviškio apskr. Žuvė 1952 m. kovo mėn. Palaidojimo vietas ieško Bronė GRIKIETYTĖ-VOKIETAITIENĖ, Marijampolė, Alytaus 3.

1951 m. pavasarį apie Tytuvėnus ar Šiluvą pas Padubysio ūkininką šv. Velykų dieną buvo apsuptas partizanų būrys. Mūšio metu žuvo partizanas Adolfas GRUBLIAUSKAS, Ignas. Gal kas nors žinote būrio ir A.Grubliausko žuvimo aplinkybes. Rašykite redakcijai, 233000 Kaunas, Donelaičio 70 b.

Benius VITAS, Povilo, g. 1924 m. Raseinių apskr. (dab. Kelmės raj.), Kražių valsč., Karklėnų km. Suimtas 1949 m. gruodžio mėn. Nuteistas 25-iams metams. Kalėjo Vorkutoje 15-ame olpe. Mirė 1956 04 28. Kartu kalėjusiu ir laidotuvu nuotraukoje esančių lietuvių ieško brolis Jonas VITAS, 234580 Alytus, Lauko 1-21, tel. 30557.

1950-ųjų metų Bodaibio, Artiomovsko, Šachtovy gyv. tremtiniai. Iš kairės stovi: Stasys Masilionis, Pranas Kundrotas, Viktoras Poškus, Justas Kundrotas, Albertas Sinkevičius (žuvo tremtyje), Pimenas Maksimovas, Juozas Matuzevičius, Bronius Jūranas, Vytautas Valavičius, Antanas Matuzevičius. 3-ojo barako, 3-ojo kambario tremtinių ieško: Vytautas VALAVIČIUS, Telšių raj., Tryškiai, Valančiaus 7, tel. 46270.

Redakcija: Liudas DAMBRAUSKAS, Algirdas MARKŪNAS, Natalija PUPEKIENĖ, Dalia KUODYTĖ, Juozas ENČERIS, Alfredas SMAILYS